

KÖSZEG ÉS VIDÉKE

Szépirodalmi, társadalmi, közgazdasági, ipar-kereskedelmi és nevelészeteti hetilap.

TÖBB EGYLET KÖZLÖNYE.

Előfizetési ár:
Égész évre 4 frt. Félévre 2 frt. Negyedévre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.
Előfizetési pénzek és reklamációk a kiadóhivatalhoz (Feigl Gyula) intézendők.

Szerkesztőségi iroda: a táblaház iskola-utcai részében.
(Szerkesztővel értekezhetni d. e. 10 órától, d. u. 1-ig.)
Kiadói iroda: városkör 81. sz. a nyomdában.

Kéziratok, levelek a egyéb szerkesztőségi közlemények a szerkesztőséghez intézendők; mindenkor csütörtökön estig.
Megjelenik minden vasárnapon.
Hirdetések jutányos áron vétetnek fel.

Nemzeti felfogásunk hibái.

(H.) „Nemzetek vesznek és nemzetek lesznek”, mondá Deák Ferencz a lengyel szabadság ügyében írt memorandumában, akkor, amidőn a csár rövid időre alkotmányt adott e szerencsétlen nemzetnek. E mondás a történelemből meríti igazságát. Letűnt a római birodalom, megszűnt létezni a hellén-nemzet, s csak a történelem emlékszik a népvándorlás idején szerepet játszott legtöbb harcziás népről! Első gondolatra tehát beigazolván látszik ama mondat gyakorlati igazsága, de megfontolt ítélet után ki kell mondanunk, hogy az mai európai nemzetfogalmunkkal szemben csakis elméletileg alkalmazható.

Mert a hellén-nemzet mai fogalmaink szerint nem létezett, csak hellén államocskák, s jóllehet ezekben az emberi szellem aránylag rövid idő alatt tán leggyorsabb emelkedését mutatta, mégis nem volt a rokonfajoknak ottan nemzeti tömörülésük, s a nemzetfogalom e legelső feltételének hiánya aláaknáztá jövőjüket; a római birodalom latinul beszélő uralkodó kasztja sem volt azonos nyelvben a nagyon eltérő dialectust beszélő néppel, s faji tömörülés helyett az állam az erőszak uralma által tartatott fenn, s e hatalom hanyatlásával a nyelvjárások és nyelv-vegyületek szerint alkotó elemekre bomlott szét; végre a népvándorlás harcziás törzsei általában nem képeztek még a mai felfogás szerinti nemzeteket.

Nagy a különbség e tekintetben a régi és új felfogás között. A mai művelt, kifejlett népek ugyszólván egy ezredév hosszú küzdelmes pályáját

futották be addig, míg a történelmi azonos mult traditiói, a szokások és jogok százados fejleményei vagy a nyelv egysége után végre megállapodtak, tehát ellentétben a multtal, amidőn csak törzsek-ről, fajokról vagy uralomról lehetett szó, ma már ezer kapocs fűzi össze az azonos földirati területeken levő nagy társadalmakat nemzetekké.

Mint hogy pedig a mai nemzetek nevét és fentartó elemét adó fajok ezeréven tulmenő idő óta jutottak hódítás vagy beköltözés folytán más kisebb fajokkal közös sors hatása alá, a kikkel tehát hagyományaik, történelmük, szokásaik, törvényeik azonosultak s e hatások összessége a fentartó elem által együvé fűzte őket, már nem lehet tisztán faj-nemzetekről szó; ugy a magyar, mint más nemzetek véérébe nagyon sok vér vegyült a velök érintkezésben levő fajok vééréből s e megindult és századok óta tartó processus nem csak meg nem szűnt, de épen jelen korunkban mutatja legnagyobb hatását. Azért az egyforma viszonyok között élő, s azonos történelmi multu fajok együttesen tuég akkor is képezhetnek egy nemzetet az államfentartó neve alatt ha ezidő szerint még nem is beszélük az államfentartó elem nyelvért, miután előre látható, hogy ha a nemzetfogalom többi feltételeinek eddigi fejlődésük alatt már megfelelték, a viszonyok természet-törvényi erővel bíró hatása folytán ezen végső feltételnek is jövő haladásuk alatt meg fognak felelni.

De épen a kifejlődés nagyon megváltoztatja a fogalmakat, melyek valamely nemzetnél saját életjéet illetőleg fennállanak. Századok multán levetkezik régi szokásaikat, erkölceiket, új helyzetekbe kerülnek, s ugyszólván egészen átalakulnak.

Nem akarjuk mondani, hogy a fentartó fa s vele a nemzet egészen kivetkezik alapjellegéből hiszen Julius Caesar gall-jai ugyanezt a könnyelmű természetet tanusították, mint mai francia utódaik, s rólunk szólva, bizonyára nemzeti veszedelem idején a magyar nemzet sem fedezkezik meg hősi harcziás erényeiről, de a tudomány ezerágu kifejlődése, a családi tüz helyig hatolt gépmunka, a szabad verseny és műveltség által kifejlesztett egyenlőségi eszme idővel még nyomait is eltörli a fajok és társadalmi osztályok közötti kaszt felfogásnak, s az avult, a családi traditiókon alapuló, az ősök érdemeiből élőködő kiválóság helyébe az egyéni érték becsülése s a feudális család-cultusa helyébe a teljes társadalmi egyenlőség fog lépni.

Csak hogy a kor halad s mi nem tartunk kellő lépést vele! Pedig nekünk nagyobb szükségünk van minden erőnklet nemzeti létünk kifejlesztésére fordítani, mint bármely állam lakosainak a föld kerekén! Nálunk a vis iners-nek nem szabad létezni, de valamennyi emberünknek a nemzet öntudatos tagjává kellene válnia. S a helyett hogy ezt megközelítenők hibák, rossz szokások s káros felfogások gyengítik nemzetünket, melyek némelyike lenyűgözi fejlődésünket s tömörülési szándékunkat, mint az aranka, az életadó vetést.

Nem szólnak a még mindig kísértő kicsinyes vallási féltékenykedésről, s eltekintünk a vidékek hátramaradt felfogásától, hol még kanapé-pörök tárgyát képezi a születés elébbvalósága, hanem reá mutatnak társadalmunk egy hibájára, mely eredményeiben s hatásában komoly figyelmet gerjeszt.

TÁRCZA.

A szabadságharcz kiállítványairól.

— Saját levelezőnk től. —

Budapest, november 26-án.

A szabadságharcz emlékeinek kiállítása egyre szebb, egyre gazdagabb lesz. Nincs nap, hogy a kiállítás rendezősége ne kapna valami újabb tárgyat, a melylyel vagy az arczképeknek, vagy a csataképeknek, vagy a proklamációknak, vagy a vertanuktól maradt ereklyéknek gyűjteménye szaporodik s épen ezért nem akad látogató, a ki ha naponként is el megy, ne találna valami újat a mi figyelmét lebilincseli. A tömérdek új tárgy következtében a kiállítás összes termeit ujonnan kellett berendezni s az új berendezés szerinti tárgymutató is már megjelent. Vaskos tűzette lett már ez a tárgymutató, pedig csak a kiállítás egy részére a nyolcz kisebb nagyobb falait betöltő képgyűjteményre vonatkozik. Az ereklyék gyűjteményének ezer meg ezer aprósága, a különböző fegyverek, a rendkívül gazdag pecsétgyűjtemény s a tömérdek proklamáció nincsenek felveve a katalógusba.

A proklamációk kiállításának a lapos megszemlélésére napok kellenének. Az újabb kiállított proklamációkból ki írok néhány érdekesebb pontot.

Érdekes csatárészlet-leírásokat fedeztem fel néhány kiállítványban. Így például a „Felső Tiszai hadseregünk győzött, Schlick verve van” leírata proklamációban 1849 január 23-ikáról a honvédelmi bizottmány Szemerre Bertalan országos biztos következőleg hangzó harcziari tudósítását közli:

Schlick részint Talyán részint Lászkánál törtélt.

Emitt Lászkánál feltartóztatta seregünk.

Amott Tarczalón túl pedig megszállasztotta — és ha a köd nem gátolja, nagy része elfogatott volna. — Sok halottjai, sebesülteji maradtak — és sok elbányt fegyvert kapunk. Egy huszar, Takács István, egy őrnagyot levagott, egy kapitányt elfogott.

Jellemző az, hogy az ellenség tisztjei kardjokra fehér zaebkeudóit tűzven eljen a magyar kiállással közeledtek. A mieink viszonozták. Oly közel jöttek egymáshoz, hogy kezét szorítanak. Egy huszar, Peterfi, lováról leszált. Az ellen közül egy kapitány lovára felült. Ekkor azonban alnokul az ellen támadást parancsolt. De a mieink löttek — a huszarok vágta — és így a vitezül visszavert ellenség megfutmodott.

Az alnokság meglelte berét. — Az áruló csaló őrnagy vagatott le — a lora kapott kapitány fogatott el — alóla a ló kilövetten. — Mi becselenségekhez nyul az ellen! —

Egy másik proklamációban Szemerre Bertalan január 24-ikéről a következőket jelenti Tokajból:

Két rendbeli tudósításomhoz, a tegnapi és tegnapi előtti diadalról, csak azon örvendetest adhatom pótlekul, hogy a harmadik napot, és harmadik diadalmunkat nem várta be az ellen, hanem tegnap éjjel Schlick le- és megverve elszokott. — Nem evett, nem ivott, nem pihent serege, s egy folytatában Kerig futott Abauj megyében. Késő éjjel vonult át Talyán, Szántón, dobszój nélkül, nem haborgatva kevélyen az előjárókat, mint masszor, szóval, mint szökőhöz illik. — Serege kedvetlen, levert, 40 szeker vitte sebesülteit.

A mi hadunk tüstent követte ma, s Szántón, Talyán, s Golopon hal. Magam maradtam itt a tömérdek ölelmi, szállítmányi, és sok hullongó emberek miatt. Történetek nevezetes esetek is. A huszarok tegnapelőtt rohantak a felkődben, és hirtelen körülveszik Schlicket

és táborkarát. Schlick hüvelyébe dugja kardját, öljenek a magyarok” kiáltja, üdvözli a huszarokat, ő a huszar-ruhába öltözött, a huszarok, becsületes lelkökkel, a magyar hangra és ruhára meghökkeuttek, megszelidültek. Mig a barátkozás folyt, jött a vasas csapat, és Schlick, a ravasz, megszabadult. Egy segédtsi volt a huszarokkal, azt Schlick meg is csokolta, de e csök vizagálat alá vetetik.

A tegnapelőtti eselt megíráim, melynek hőst, a csalárd őrnagyot, Takács István levágta.

Tegnap pedig Kisfaludon hasonló történt. Egy századunk felig véletlen egy agyu-telepore ment, bukkant, és egy osztály ellenre. — Az ellen-parancsnok „lábhoz” parancsolt. Megadta magát. Baráti szót emlegetett, kapitányunkkal kezét fogott. Következett volna a lefegyverzés, de hirtelen támadást parancsolt az ellen, a mieink elvesztették a becses foglalást. A vigyázatlan és hiszékeny kapitány alkalmosint áldozatul esik. — Ez is vizagálatni fog.

A magyar még mindig nem bír leuni sem ravasz, sem alnok, sem nagylelkűtlen

Nem érdektelen az a proklamáció sem, a melyben Kossuth a fehérmegyeieket a következőleg buzdítja honvedek állítására. —

A haza bizonyos megmentése végett 30,000 fönyi magyar tartalék seregbe van még szükségünk. Ezt önkénytekekből akarom kiállítani, és ügyes tábornokoktól segítve magam személyesen vezérelni. Szolgálati kötelezettsége e tartalék seregnek addig lesz csak, mig a muszkatat hazánk földéről ki nem korgetjük. Minden ember 20 forint foglalat kap, ruházata, díja, ellátása — mint a többi hadsereggé. Mint mondám: vezérez, attyja magam lesznek. És hiszek Istenben, e sereg lesz szabadságunk biztosítója mindennemű vizály és veszély ellen. Olmjanek látni e seregnél egy pár ezer Fehe-

Országszerte tapasztaljuk s ami feltűnő, épen az intelligens körökben, hogy a magyarságot részint a név, részint a vallás szerint taksálják, mintha az fontra tehető s részletekben kimérhető volna. Általában mintegy monopoliumképen vitatják ezt részükre az ev. ref. vallás hívei, utánuk következnek a róm. katolikusok, kik már csak amolyan félvért képeznének, a többiekre pedig legfeljebb feltesszük vagy kegyesen megengedjük, hogy „már megmagyarosodtak, vagy legalább elég magyar érzelmet tanusítanak”, de mindig ott függ felettük a gyanúsítás demokleskardja, nem is szólva azokról, kik magyarul nem tudó, ámbár kifogástalan népelem között élnek, s kiknek hazafiúi becsülete minduntalan kiszolgáltatottak holmi szájkodó csöveselék hatalmaskodásainak!

Nem tudjuk elfelejteni, ha valakinek apja, vagy nagyapja még nem tudott magyarul, ahelyett hogy örvendenék a nemzetünk assimilálási képességében rejlő hatalmas erőnek; nem tudjuk elképzelni, hogy a faj tisztasága nem azonos a modern nemzetfogalommal s hogy a fajvegyület épen a hegemoniát gyakorló elem fölényét mutatja; nem látjuk be, hogy a nemzetiségnek vallás szerinti osztályozása részekre bontja a nemzetet, s lazítja az összeforradást. Nem akarjuk érteni, hogy a mai magyar nemzet minden tagja metaphisice, de történelmileg is bizonyára utóda az Árpádok magyarjainak, lett légyen e mostani nemzettag atyja, vagy nagyatyja bármely nemzetiségű, ha műveltségére, érzelmeire s szokásaira nézve most már teljesen felvette a magyar jelleget. Hiszen egyesek, arisztokrata családok visszavezethetik származásfájukat pár évszázadokra, de a legtévesztettebb felfogás sem fog ott megállni, ahol emlékei megszakadnak, hanem bizonyára az azelőtt is élt nemzet utódjának vallja magát, s ki áll arról jól, hogy különben vére tiszta faj-e, s nem rokonult-e vele más nemzetiség?

A szélesebb körű műveltség hatványozott arányban szaporítja a magyarság tagjait beolvastás útján. Műveljük minden eszközzel a beolvastást; legelső sorban pedig azzal, hogy legyünk eszelekedetünkben is kifogástalan hazafiak, mert különben elvesztjük assimilálási képességünket, de ne érezzessünk igazságtalan mellőzetést vagy gyanúsítást soha sem azokkal, kiknek elei még nem beszélték nemzeti nyelvünket, vagy pedig akik valamely tömörült nemzetiségünkkel hitsorsosok. Sőt megkívánva, hogy nemzetiségeink született tagjai a magyar állameszmét minden consequentiájával elfogadják s így a magyar nemzet

tagjának érezzék magukat, legyünk velök szemben igazságosak, s befogadva őket a magyar nemzet társadalmába, ne vonjunk nemzetünk különböző elemei között válaszfalakat!

Helyi és vidéki hírek.

— **A herceg primasnál.** Azon számos küldöttség között, a melyeknek ovatioját az új hercegprimás e hó 20-án Győrött fogadta, kiváló helyet foglalt el a győri tankerület középiskolájának küldöttsége, melyet dr. Németh Antal, tankerületi kir. főigazgató vezetett. Résztvettek az állami vezetés és közelés alatt levő intézetek mind; s sajtószerebnyomást tett, a mint a premontrai kanonokok, a piaristák és a benedekesek rendi öltözékben a fekete salon ruhában megjelent világi collegiákkal egy csoportban évonultak. Ott voltak a deputációban: Köfalvy Vidor, igazgató és Módlly Kriszta, tanár Szombathelyről, Rappensberger Vilmos a magyarvári, Pinter Elek a tatai, Horváth Kristóf a soproni, Kroller Miksa a kőszegi gymnasium igazgatója, a soproni főreáliskolát Salamán Loo igazgató 7 tanárral képviselte, a pápai gymnasiumot Schulz Vendel tanár. A győri főreáliskola tanári testülete Lennér igazgató vezetése alatt teljes számban vett részt. A deputációhoz csatlakozott még Fráncsics Norbert főgymnasiumi igazgató több győri tanárral együtt, jölehet őket a hercegprimás már előző nap délután fogadta. A tankerületi középiskolák ezen ovatioval igazolták Vaszary egyik életirójának szavait, hogy „a haza összes tanfőfőinek van okuk és joguk örülni Vaszary Kotos erényeinek diadalán, hisz legtöbb érdemét a tanítás tövises mezején szerezte ő; benne és általa a hazai tanügyi munkáinak iránt nyilvánult a legfelsőbb helyről az elismerés s nem remélt kitüntetés.” A hercegprimáson észre lehetett venni a megilletődést, midőn maga előtt látta azt a testületet, a melynek alig 6 év előtt ő is tagja volt, még pedig jeles tagja, a kit minő elvek vezettek a tankerületi főigazgató üdvözlő beszédjében „szerény”-nek nevezett állásban, azt megtulthatta mindenki azon szavakból, a melyekkel a küldöttség vezetőjének, dr. Németh Antalnak üdvözlő beszédjére válaszolt. Szavai ezek voltak:

„Nagyságos kir. tanácsos és főigazgató ur!

Szeretett kollegáim!

Az a viszony, mely 31 éves tanári pályámon a tanári testülethez fűzött, nemesak meg nem lazul, hanem erősödni fog. Azt méltóztatott mondani: szerény az állás, melyet elfoglaltam. Ismerem, de magasabb feladat, melyet teljesítenek. A nemzet ifjúsága, reménye van kezökre bízva, melynek képessége és vezetése mindankor szép hivatás. Aliud est docere et instruere, aliud est educare. Nemesak az értelem fejlesztése, hanem a szív képzése is tárgya e feladatnak. Midőn szíves megjelenésökért üdvözlémet és legbensőbb köszönetemet kifejezném, kérem a jelenlevő tanár urakat és a távollévőket, hogy a közoktatás terén leendő hazafias, buzgó működésomban támogatni sziveskedjenek. Fogadják még egyszer hálás köszönetemet.”

Ezen szavak után a küldöttség minden egyes tagjával kezett fogott a hercegprimás s külön is megköszönte egyenkint mindnek, hogy közelből és távolból felkeresték; a küldöttség tagjai pedig távoztak azon meggyőződésben, hogy egy-két levéllel hozzájárultak az elismerés azon myrtuskoszorújához, a melyet kivétel nélkül és önzetlenül megfonunk mások számára akkor, „ha érezzük a szerénység, alázatosság és önzetlen emberszeretet melegét, mely kitüntetett embertársunk szí-

véből felénk sugárzik. A tehetség, az értelem fénye egymagában hideg fény, mint a téli napsugár; meleget neki csak a szív jósága, szeretete és önzetlensége kölcsönöz.”

— **Köszönet-nyilvánítás.** Fogadják Steierlein Eila uránölgy ő nagysága, Köszeghy Géza és Köszeghy Árpád urak, a „Concordia” férfitársaság hangversenyén való szíves közreműködésükért, melylyel a közönségnek oly nagy élvezetet, egyesületünk anyagi helyzetének javítására pedig oly szép tiszta jövedelmet szereztek, leghálásabb köszönetünk kifejezését. Kőszeg, 1891. november hó 28-án. A „Concordia” férfitársaság elnöke: Hammer Gyula egyll. elnök, Kőszegi József egyll. titkár.

— **Tandijmentesség.** A helybeli róm. kat. iskolai szék minden év november havában összejött, hogy az iskolába járó gyermekek közül a szegényebbeket az iskolapénz (2 frt) fizetése alól a várostól nyert jogánál fogva fölmentse. Mult pénteken is összejött az iskolaszék és a folyó iskolai évre hetedfélszáz iskolaköteles közül 287-nek engedte el a 2 frtyi tandíjat, úgy, hogy a város ezen a czímen még mindig kap körülbelül 800 frtot. Valóban méltányos volna, ha az iskolaszék az eddigieknél még nagyobb arányban részesitené szegény gyermekek szüleit a tandíj-elengedés jótéteményében, mert a nyomor nagy a nép között és az iskolapénz fizetése az általános tankötelezettséggel különben sem igen egyeztethető össze.

— **Fényes estély.** Dr. Károlyi Antal alispán e hó 23-án Szombathelyen fényes estélyt adott, melyen a polgári és katonai körök legelőkelőbbjei vettek részt.

— **Itt vannak a színészek.** A Hubay- és Némethefele magyar színtársulat ideérkezvén, a tegnapi estőn mutatta be magát először a közönségnek az „Egy magyar huszár-káplár Bécsben” című vígjátékban. Csakélyebb külső hiányokat leszámítva igen sikerültnek bizonyult játéka, a mit szívesen konstatálunk. Ha majd már nem kell a kezdet — a mi mindenütt megeshetik — nehézségeivel küzdenie, remélhetőleg még teljesebb formában es nagyobb hatással hozza színe darabjait. Addig is tartozkodunk a bővebb kritikától, hanem inkább kérjük a közönséget, hogy a magyar színházat töletelhetőleg látogassa. Ma vasárnap színe kerál Rákosi Jenő nagyhatalmú parasztragoediája, „Magdolna”, melyet a n. é. közönség szíves figyelmébe ajánlunk.

— **A nők kérelme.** A helybeli katolikus jótékony nőegyesület tagjai a közeledő karácsonyi ünnepek alkalmával szíves szegényt szoktak segíyezni. E czélra a közönséget adakozásra hívják fel, kérve az adakozókat, hogy filléreiket, a ruhadarabokat vagy ételneműeket az egyesületi elnökhöz, özv. Nykodem Jánosnéhoz küldeni sziveskedjenek.

— **Kérelem.** A kőszegi jótékony női-kör válaszmánya lapunk útján is felkér minden nemes emberbarátot, hogy a szegény tanuló-ifjúság karácsonyfájához kegyes adománnyal járulni sziveskedjék. Ilyeneket köszönettel vesz át az elnök, Hanély Antalné.

— **Megyei turistaság.** A magyarországi Kárpát-egyesület *vassármegyei osztálya* tegnap délután 3 órakor Rohouczou közgyűlést tartott, melynek egyik tárgyát az osztály átalakulása, vagy eddigi szervezetében való meghagyása képezte. Nem hallottunk határozatról, de bár mily érdemlő is legyen az, azt e helyen ki kell jelentenünk, hogy a turistaság egészséges fejlődésére nézve szükséges, hogy külön szakadjunk a mostani központtól, mert eddig sem szorultunk rá és a kezdet sanyarúságain — legalább a kőszegi körbeliek — a magunk emberiségéből vörögdtünk keresztül. A vassármegyei osztály, mint a Kárpát-egyesület fiók-osztálya egyszerűen szűnjék meg és tamadjon fel más néven, hogy ugyanazon hatáskörrel folytassa pályafutását. A kik tegnap

megyei magyart. Számíthat-e? s menyiben számíthat a nép há szolgája, Kossuth Lajos, Fehérmegye népére, hogy őt e vállalatban elősegített. —

Mondják meg ezt a népnek nevében; írják össze falunkent az önkényteseket, menjnek magok hazafiai példával előre, ne hagyják el az erőfeszítésben kormányzókat. Hiszek Istenben, ez az utolsó áldozat lesz az szabadságért, melyet — mint az aratást — Isten csak munka után ad. —

Legujabban megkapta a kiállítás azt az érdekes kiállítványt, a melyben magyar, francia és német nyelven 1950 telr. 28. kelettel Szalay László és társai a magyar száműzöttek nevében, mint a magyar nemzetnek oly fia, a kik egyedül vannak abban a helyzetben, hogy tökéletes szabadsággal nyilatkozhatnak a világ minden nemzetének szíve előtt vedelmére kellene a jótanárnak leigázott haza szent ügyének s tiltakoznak üdözesek, vagyonelkobzások, számkivetések és kivégzések ellen. —

Szalay Lászlón kívül aláírták e tiltakozást Prágay János ezredes, Fonet Károly őrnagy, Hamvassy Imre őrnagy, Radóts Imre százados, T. Wimmer A. G. volt teljhatalmi megbízott a porosz udvarnál és Damburgh Ele Tivadar teljhatalmi megbízott az egyesült amerikai államok kormányánál.

v. ler.

A ROSSZ GYOMOR.

Írta: Dr. Békésy Gyula.

A mikor az izletes, gazdag ebéd után utolsó gyömeszeleket falatozza a társaság, már a jobb, vidámabb a hangulat a teremben. Itt-ott felhangzik egy-egy könnyű trefa, reá vidám nevetés, kacaj; kísértül az öregek gondtól barázdolt homloka, pajzán lea a

gyermek, vidám, önelegült az ifju, s minden arczra kellemes, esőndes derű, az ajkakra meglegedett mosoly ül. Ilyenkor minden ábrázaton felírva találd tulajdonosának bár ki nem mondott, de kétségtelenül kifejezett gondolát: „milyen jó is élni”.

Elődeink a jóakörb megítélés kedvéért épen ezért fontos államügyeiket is ebéd után tárgyalták le, s ha üzlet vegett, vagy bármely fontos ügyben a gazdának vendége érkezett, ebéd előtt nem is engedte szóhoz, csupán csak izetes étkezés után, kedélyes pöfékeles illatos füstfelhői közepette. Akkor fölülkerekedik az emberben a jóindulat, a harag elvész, a tavasz megszeliül s a hazug öszintévé lesz. Nemesak testileg, de szelle nileg is restaurál a jól eső étkezés. A jó gyomor, jó emésztő műszerű ember, ha amugy magyarán megebédel, vagy csak bevillásreggelizik, akirhányszor azzat kel főt az asztaltól: „Mintha más ember volnék, a mióta ettem!” Ehhez azonban kell, hogy enni bírjunk, hogy egészséges legyen a gyomrunk. Ha ez a szerencsénk megvan, kéz a fő-fő főtetelek egyike általános testi jöletünkre: „Ép lelek ep testben.” Öreg egy közmondás, de igaz. No, his ilyenkor lelünk élte, kedélyünk, korrektek iteleink, természetes az eszmék fűze. Ez a mi oktanul elő koraven világunk pozitívista a böleseszerben, tul realis a művészetben, egoista, szek tikus, mert — gyomorhurutos.

Az eszserű táplálkozás helyébe, melynek szabályait oly sajátságosan találó, ösztön-szerű tudással alkotta össze az emult idők ép idegzetű fia, hogy maguk a tudomány szigorú elemzése sem lehetne nek ganesot, az nyuskedőg menülő lepett, soknál mert divat, le legtöbbnél, mert tényleg emésztő készű élének az igényei változtak meg. A helytelen táplálékhoz, izgatáshoz szoktatott gyomor nem táplálékot kövelet fölép, hanem izgalmat csupán.

Kifejődik, az ilyen gyomru ember szokásává válik amaz étkező mód, a mely fűszeres, szokatlan erős szagu,

szemet, izlést és szaglást ingerlő, de vajmi gyöngé tápláló értékű anyagok keverékét találja fel nap nap után, számításon kívül hagyva természetes, fiziológikus szükségleteinket. Ez a francia „haladás” vívmánya. Kétségtelen szellemi előhaladásunk mellett az egészségben okozott károk előidéző faktorait civilizációnk még most is sok teren mindegyre fokozza, szaporítja. Vajha ne ásnák ezek egyszerre csak majd javíthatlanul alá amannak is fő-fő alapjait! Sajnos, az efajta okatlan életmód a magyar társadalomban is már-már gyökereit vett. Még városaink polgári elemében is sok immáron a blazirt, a gyomorhurutos. Francia konyha szerint élünk, delikatesszekereskedések exotikus nevű halai, vadjai, gyümölesei és főleg italai, öregeink nem kis botrányozására polgárjogot nyertek a magyar konvhán.

Kevés ember van, ki elő no rontotta volna valamikor a gyomrát. Az etvágytalanság, nyomás ezete a gyomor táján, túlságos étkezés, avagy megromlott ételek italok élvezése után mindenki előtt ismeretes, könnyű baj. Nemi fofajás, kedvetlenség, nehézség a tagokban a meg rendszeren hozzácsatlakozó tünetek, melyek egy-két napi megszorított, könnyű diéta után nyom nélkül elmúlnak. Ez egy kistoku akut gyomorhurut kepe. Tulzgatása a gyomor nyálkahártyájának kómiatlag ható anyagoktól, (romlott ételek, italok, erős fűszerek, szeszfelek, mértéken felül dohányzás.) avagy mechanikus uton — e legé föl nem aprított falatok, túlságos sok gyorsan bevett és nehezen emészthető anyagok útján, könnyű gyalladást idéz reja elő, s a gyomor komplikált vegyi és mechanikus munkájában beáll a zavar. Ilyenkor, ordhatni, túresz igényekkel lép elő. Ujabb erős ingeret s nem táplálékot követel gazdájától. A „Közzenjimmer” (székly néven: gosnya) — mi semmi más, mint egy kis akut gyomorhurut, a melyet az alkohol tartalma italokai való visszaéles, futólagos könnyű szeszmergezés, időzett elő. — Régi állítólagos orvossága a besozott hering, a melynek erős szagu,

ülésezték, tanulhattak a fővárosiaktól és azok szerint járhattak el. Ha csakugyan úgy tettek és kimondták tegnap az átalakulást, úgy a határozatot csak helyesléssel fogjuk fogadni; ha nem mondják ki, lesz szavunk az ügyhöz, mely bennünket mindenestre igen közelről érint.

— **Mire jók a fellebezések.** A városi közközlés-előirányzatban a városi adósságok konverziója 6000 frt, több vagy kevesebb, kiadást képvisel. Úgy áll azonban most a dolog, hogy a konverzióval összefüggésben álló határozatok fellebezés alatt állanak s ennek folytán könnyen megesherítik, hogy az év eltelik, mielőtt a konverziót végrehajtsák és eredményeit élvezni lehetne. Meglehet még az is, hogy időközben a börzianerek szinten csúsznak egy kis csúnya históriát s aztán 6000 frt több kiadással, a mi 20 kr. pótléktöbbletnek felel meg, kapunk egy kis újvi ajándékot.

— **Bucsuzo rabinus.** Richter Zsigmond rabinus tegnap bucsuzott el az itteni izraelita hitközségtől és a napokban új állomás helyére, Érsekújvárra költözik át.

— **Zivataros felhő.** Olyan gyenge most az idő, hogy fent a levegőben villanyos felhők képződnek s villám cikázik végig a mennybolton. Ilyen látvány táruult elénk esütörtökön este 5 óra tájban a déli és délkeleti égen. Sokan dörgést is értek hallani.

— **Hymen.** Reymeyer Endre, pályafelügyelő a magy. államvasutaknál e hó 23-én Kőszegen az ag. ev. templomba egybekelését tartotta Karner Karolin kisasszonnyal, Karner Mór posztóiparos kedves leányával.

— **A korcsolyázás.** A vall. és közokt. miniszter a főigazgatóságokhoz rendeletet intézett, melyben felszólítja őket, hogy oda hassanak, miszerint a középiskolák növendékei az iskolai munkájukkal kapcsolatban hozható gyakorlatokban, minő a tornaszás, kirándulás stb. találkoznak nemes irányú és egészséges üdülést. Ezen kívül utal a korcsolyázásra, mely bár az iskola körén kívül esik, mégis oly természetű, hogy csak az iskola buzdító és közvetítő támogatásában érvényesülhet kellőképpen. A korcsolyázás az ifjuságnak nemesak kellemes szórakozást nyújt, hanem tapasztalat szerint testi szervezét is nagymértékben és többoldalúan edzi és erősíti. A miniszter kívánja, hogy a tanuló ifjuság nagyobb mértékben korcsolyázzon, azért az igazgatók, az érdekelt egyletek hozzájárulását kinyerve, kötelesek a tanulók korcsolyázására hely, tanítás és felügyelet tekintetében az alkalmat megadni.

— **Cseveges a hetről.** Néha egy esztendőben csak mesélik, hogy én is vasútra ülök. Megyek, ha tovább nem, Szombathelyre, az emporiummá fejlődő városba. Úgy tevők a minap egy jó nyughatatlan epizoda után. Összehasonlítottam a zónaidőt a mi városi (Kőszeg városi) időnkkel és mivel eredményt nem tudtam levezetni, hát mentem úgy találgatni. „Vagy idejében érek az állomásra, vagy későn” — gondolom magamban, a mint ez másképp nem is lehet. Jókör értem oda. Beleültem a II. harmadosztályba, hol csupán egy, de igen jó képű vidéki atyafit találtam. Eszre sem vettem engem a jumbo, mivel igen meregette a vasutat s én is — elég illetlenül — szó nélkül foglaltam helyet. Lukácsné állomásonál egyfel megzaporodtunk, beszállt egy hegyaljai ember. „Jó reggelt ajdon Isten”-nel köszöntött bennünket, a mivel meg a mord kinezésű utatársat is megindította. „Jó reggel” — mondta ez is, aztán tovább mérte a sütéteget. De nem hagyta azt annyiban a mi hegyaljaiunk. Beszéd-modorával neki rontott a nemet magyarnak és melleje ülve a következő párbeszéd fejlődött köztük:

Hegyaljai: Honnan jön kend földi?

Felvideki: Ott a felső vidék a Répce-melléket.

Hegyaljai: Aztán hova mész?

Felvideki: Tapolczába badacsonyt veszem.

Hegyaljai: Ugy-e! Almamustot?

koncentrált fűszerezettség, elég erős ingerrel, hogy élvezni bírja a gyomor. Orvosságnak azonban semmi szín alatt sem mondható. Egyaránt vágyódik a gyomorhurutos minden etel vagy italra, mely savanyu, erősen fűszeres, illatos. A bántalom lényege eleltanilag tehát az, hogy gyomrunk érke az ételek tápláló értéke iránt elvesz, holott rendes viszonyok között az emésztésség mellett azt megköveteli. A gyomor nyálkahártyájának gyulladása, duzzadt volta, a hiányos felszívódás, valamint elválasztó mirigyének tökéletlen működése olyan zavart hoz létre a szerv funkcióiban, a mely sokban egyezik az orv nyálkahártyájának hurutjával (nátha), mikor elvesz a szaglás, vagy a nyelvnek a gyulladással, a midő elvesz egyidőre az ízles. Ez a magyarázata, hogy a gyomorhurut esetén, a melynek úgy idült, mint akut alakja fokozatában igen változó lehet, elvesz kisebb vagy nagyobb fokban a helyes étkez az eledetek többé-kevésbé tápláló minősége iránt s csupán a gyomor nyálkahártyájának velük elődezhető ingerlése marad a követelmény. Ebből érthető, minő szerepe van annak az étkezésben lábra kapott irányúnak, a mely csupán szokatlan ingerek produkálására törekszik. Így született meg a kémiai salata receptje.

A magyar konyha általában igen nehezen emészthető, de bőven tápláló étkeket kultivál. Oly gazdag a nehezen emészthető zsirokban, hogy ez a sajátja — tekintve az ország nem valami hideg klímáját — csak onnan magyarázható, hogy lakosság, mint nyertsemelő állame, erőteljes testi munkához szokott, melynek bőséges anyagcsere a természetes következmény. Erőteljes anyagforgalom igényei szerint rendezte be a természet ez anyagforgalom központi műhelyét, a gyomrot. Késégtelen, hogy tápláló értékűt, valamint alkotó részeik (zsirok, szénhidrátok, fehérjék) helyes elosztást illetőleg értékeit egyáltalán nem kifogásolhatók. A magyar munkás paraszt rendes táplálék a szabadban, a szalonna, hagyma vagy retek és kenyér,

Felvideki: Aztot nem értek.

Hegyaljai: No mert az most ott több van, mint bor, érti? Hát gyalog gyűjt be Kőszegre.

Felvideki: Nem is am vasútra. Majd csak jövő esztendőre a miénk vasut.

Hegyaljai: Azon a Kannibal vasuton?

Felvideki: Igen, az csinálni nekünk a vasut, a melyiken sebesen gyűnetünk Kőszeg és Sopron.

Hegyaljai: Sebesen? De oly sebesen soha, mint mi megynék most Szombathelyre. Olyan nincs!

Felvideki: Aztot megint nem értek.

Hegyaljai: Hát maga nem hallott arról a vonatversenyről, tudja olyan formán, mint mikor a lovak futnak, hogy melyik gyűn előbb a célhoz.

Felvideki: Nem én!

Hegyaljai: Hát nézze, ez így történt. Van itt közel egymashoz három vasut. Ez a kőszegi, a szombathely-pinkafői és a pozsony-szombathelyi. Ez a három a múltkor versenyt futott, tudja, úgy, mint a ló; aztán mit gondolt, melyik gyűn előbb a célhoz?

Felvideki: Aztot, a melyik Baross excellenziát vitte.

Hegyaljai: Olyan nincs!

Felvideki: Hát aztot e másik Szájbely-vasut?

Hegyaljai: Ej, dehogya; a kőszegi. Ha nem hiszi el, kérdezze meg a konduktor ténusart.

A felvideki rá nezett a konduktorra, de nem kérdezte meg, engem sem, hanem egy kis szünet után ő kezdett el ujsagolni.

Felvideki: Hát aztot maga tudja-e, hogy Kőszögrű nem sokára gőzhajun lehet menni Rohoncra?

Hegyaljai: Megbolondult kend? Nem tudnám min.

Felvideki: Hát min! Vizen!

Hegyaljai: Az igaz, de honnan venni a vizet, mikor nincs.

Felvideki: Hunnan? Hát ott a „vizkura,” az is át főt Kőszögrű Rohoncra.

Hegyaljai: No az igaz, de Vas megyében mégis csak minden inkább Szombathelyre folyik.

Felvideki: A Rabát is.

Hegyaljai: Az nem, hanem egy kis almamust már megis.

Felvideki: (Örömmel.) Akkor én is itt kiszállok és marad.

Hegyaljai: No lám, hogy igazam van, hisz meg a Répce is erre veszi utját. Csak kapni nem lehet innen, a megye székhelyétől.

Felvideki: Eztet má megint nem értek.

Hegyaljai: Nem ám, mert azt csak Vas megyei érzi. Hanem most en tovább megyek Kőrmendre. Isten áldja meg!

Felvideki: Szervus! (Magában), Ist das a nutzer Kerl!

— **Mozgalom.** Lékán gyógyszerár felállítása eredményben mozgalom indult meg.

— **Helyettesítés.** A járás főszolgabírája Borovánsky Antal bándoli körjegyzői Bozsokra helyezte át a nem reg elhalt Lebenits Endre helyetteseül. Borovánsky megerdemelne, hogy a körjegyzőséghez tartozó községek megvallaszák jegyzőjüket. Bándoli helyettes-jegyző a bozsoki segédjegyző lett.

— **Estely Sopronban.** A soproni „trudalmi és művészeti kör” e hó 21-én Sopronban a kaszinó termeiben fényes és sikerült estelyt rendezett, melyért kiváló dícséret illeti a kör rendezőjét. Rakosi Viktor (Sipulusz) és Seross Imre, a Dunántúl szerkesztője arattak nagy sikert humoristikus előadásikkal.

— **Menyegző.** Beer Vincze kapuvári vendéglő e hó 16-án vezette oltárhoz Pfeiffermann Emília kisasszonyt, a csornai Korona vendéglő kedves leányát. Az esketési szertartást a vőlegény testvér bátyja Beer Károly tabori lelkész, a kőszegi katonai intézet tabori

mint táplálék, kiállja a legszigorubb tudományos kritikát is. Meg van benne a fűszer (az emésztés előmozdítója), a zsír, a fehérje, a keményítő. Es ezen egyszerű, természetes módon van összeállítva a magyar konyha többi receptje is. De, miként említők, többnyire nehez emésztesű, ha szabad úgy szólunk, „kompakt” ételeink vannak. Ez egy másik oka, a miért epen nálunk oly gyakori az akut gyomorhurut, a „cso-mór”, hogy szinte speciális magyar betegségnak is tartották. A régi viszonyokhoz mert okszerű magyar étkezési mód a fejlettebb kulturális étellel, a mind kiterjedtebb foglalkozással szellemi téren, már nem igen vág össze, ma a nagy többségnek mérleg a napijai a testi munkával nem foglalkozkodó intelligensebb osztályok körében meg vannak számlálva. A könnyebb aromásabb ételek, a francia és német konyha teremtésményei, hódítanak maguknak napról-napra fert. Hogy a megváltozott viszonyokhoz történt alkalmazkodás mellett is oly rendkívül nagy a gyomorhurutban szenvedők száma Magyarországon, abban leli tehát magyarázatát hogy a már elpuhult nemzedék részben meg mindig a régi étkezési módjának hatalma alatt van, örökölte — és tul is hajtja olykor — eves-ivas dolgában exceszusokra olyannyira hajló természetét az apáknak. Hozzá meg nagy fokban terjed az eledetek hamisítása is, a minők egészségügyi ellenőrzése, sajnos, meg mindig nem a legkövetesebb. Hogy mily egészségi és nevezetgazdasági károknak forrása ez, könnyen belátható. Egy akut gyomorhurut könnyű baj, napok, hetek alatt gyógyul, rendszeren minden súlyosabb következmény nélkül elmúlik. Érthető azonban, hogy ha egy ható ok, a mely akut gyomorhurutot idéz elő, állandóan, vagy csak kisebb megszakításokkal is hosszú ideig befolyhat, a hurutot is állandóvá, azaz idülté teszi. Az idült gyomorhurut pedig igen súlyos, kínos egy bántalom. (Vége következik.)

papja végezte és az ifju párhoz, az esketési szertartás után szép beszédet intézett.

— **A Vasvármegyei Tanügy ez iskolaévi 3. száma** megjelent. Tartalma a következő: *Az aggléány. Őszi kirándulás az erdő hegyekbe. Az álló irás. A robbanó anyagok.* Mindannyi ezek formában. *Vegyesek. Hivatalos rovat. Szerkesztői üzenetek.* A lap most már tartalomdúsabb, de hiányában szenved még mindig p. a megyei tanügyi híreknak és hivatalos adatoknak, minőket más nem tanügyi lapjainkban bővíben találunk. A szerkesztő jól tenné, ha a megyetől és a kir. tanfelügyelőségtől szerezne be időnkint adatokat, vagy legalább a helyi lapokból venne át tanügyi híreket, hogy az egyesület tagjait s az előfizetőket minden nevezetesebb közoktatásiügyi mozzanatról értesíthetné.

— **Iskolaügy.** Szalonak-Ureghuta községben állami iskola felállítását tervezik.

— **Berukkolt főherczeg.** Albrecht Szalvátor főherczeg a mult esütörtökön rukkolt be mint huszár főhadnagy ezredehez Szombathelyre. Az ifju főherczeg üdvözlésére megyei és városi küldöttség vonult ki a vasúthoz és tisztelgetésre fellebörgött a szombathelyiek házaikat.

— **Arveresek.** Barátmajor, Sirokány, Kulcsárfaiva, Polancz, Alsó Senégető, Szerdahely, Perénye, Kőpatak, Kisfalu és Gyöngyosó Község járásbeli községek területen a szesz italoknak kimerése és kis mértékben való elárúsítása után fizetendő ítszmerési jogosultság 1891. évi december hó 2., 3. és 4-én, a gyöngyösfői pedig december 23., 25. és 26. napján a szombathelyi kir. pénzügyigazgatóság főnöki helyiségében nyilvánosan haszonbérbe fog adatni.

— **Közúti vaspálya.** A soproniaknak kilátásuk van egy a két pályaudvari összekötő közúti vaspályára, mely esetleg másfelé is elágaznak. Az előmunkálati engedélyt Popper István mérnök és vasúti vállalkozó nyerte el Budapestről.

— **Sikerült hajtvadászat.** Város-Hodászton Ruppert Tiszillo nagybirtokos vadászterületén e hó 25-én sikerült hajtvadászat volt. Tizennégy vadász 214 nyulat ejtett el és szépen foglyot is.

— **A határszélről.** A m. kir. belügyminiszter utasította a határszéli hatóságokat, hogy a gyanus egyéneket, különösen a cigányokat kelő felügyelet alatt tartsák, s azokat a határon átlépni ne engedjék.

— **Ipar.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter a takacs-, fazekas-, szitakötő és rostakészítő iparágakat a képesítés igazolásához kötött mesterségek közé sorolta.

— **A phylloxera ellen.** Sopron városa erélyesen védekezik a phylloxera ellen. Szabályrendeletet alkotott, mely felsőbb helyen helyben hagyatván, most lép életbe.

— **Gyermekeink számára a legjobbat!** Ki nem akar törékeny játékszereket vásárolni, ki gyermekeinek játéka felett örülni akar, szóval, ki kedvesei számára a legjobbat akarja, annak a Richter F. Ad. és társa bécsi cég képes árjegyzékének áttekintését ajánlhatjuk. Különösen minden anyának kellene ezen árjegyzéket figyelemmel átolvasni a karácsonyi ajándék bevasárlása előtt annyival inkább, mert ezen könyvecské ingyen és bérmentesen megküldetik.

— **A műtrágyáról.** Mily műtrágyákat használjunk tavasszal és melyeket ősszel? Tavasszal kizárólag csak azou műtrágyákat szabad alkalmaznunk, melyek vízben könnyen oldhatók, s így a növény által is azonnal fölvehető. Ezek közé tartoznak a legénytrágyák között chilisáletrom és másod sorban a kensav ammoniak, a foszfortrágyák között a szupertosztiátok és a felszánt perungináro és végre a kálitrágyák között a kálisók. A foszforsavat és kisebb mértékben legénytrágyákban fglaló nyers caontliszt, verliszt, szaru liszt stb., mielőtt a bennük foglalt növényi lápláló anyagok a növény által felvehető lennének, először felbomlanak és elrotladnak. Miután pedig ezekre a processzusokra idő kell, ezeket az ősziek alá vetés előtt, a tavaszik alá pedig ősszel a második szántás előtt hintjük el. Az előbb említettek között azonban vannak olyanok is, melyeket nem szükséges okvetlenül tavasszal alkalmazni, nem szükséges annak dacára, hogy könnyen oldhatók. Ilyenek pl. a kaitit és a 15% vagy ez alatt kálitartalmat fel-tüntető kálisók.

— **Tesztanemuek készítése** cím alatt jelenik meg legközelebb egy hezagot pótló munka, melyet teljes jóindulattal ajánlunk minden magyar gazdasszony figyelmébe. A mű közel 300 fele tesztának különböző módon való elkészítésével ismert meg s hisszük, hogy mint páratlanul álló munkát minden gazdasszony igyekemni fog megszerezni. A mű szerzője Erzsébet néni, a mult évben megjelent s a közönség és sajtó által kedvezően fogadott befőttes könyv írja. A könyv előfizetési ára 80 kr., mely összeg legelőszérűbben postautalványon előre küldendő be Tarczali Dező könyvtalonak Nyiregyházára, ki bérmentve küldi meg mindenkinek megjelenés után a derék munkát. Megjelenés után a könyv ára 1 frt lesz.

Irodalom.

— **Nincsen a magyar családoknak olyan gazdag könyvtára,** melyben annyi szellemi szórakozást találhatna a család minden tagja, mint a mennyit a „Képes Családi Lapok” válogatott képleményei nyújtanak. Nincsen a családi életnek a a gondosan vezetett magyar vendégasztal háznak olyan kérdése, melylyel e lap melleklete a „Nő a háznál” szakavatottan ne foglalkoznék.

A „Képes Családi Lapok” előfizetési ára a „Nő a háznál” című dívat-melleklettel együtt egész évre 6 frt, félfévre 3 frt negyedévre 1 frt 50 kr. s a kiadóhivatal (Budapest, Nagy koronacsúta 20. sz.) melyhez az előfizetének legközelszerűbben postautalványon intézendők, kívánatra bérkinek ingyen és bérmentve szolgálj mutatványszámokkal.

— **Előfizetési felhívás.** A budapesti szépirodalmi lapokban és egy-egy eddig megjelent elbeszéléseimnek II. kötetét „Az élet” cím alatt közrebocsátani szándékozom egy tíz íves kötetben, mel. 15 hosszabb-rövidebb elbeszélés fog tartalmazni a következő címsorok: Egy távirat. — Tigris ur v. csorát ad. — A villám. — Mire jó a hetedik szentség? — A süldő. — A martyr. — A ritteg ember. — A rabló. — Fehő és sugár. — Egy nyulért. — Tragedia az eresz alatt. — A testverke. — A nevelő kisasszony eszakiája. — Karacsónyi történet. — Szegény ördög. Valamennyi elbeszélés úgy rajzoltam a természet után és mindegyiknek meséjét az élet szötte és dolgozta ki, én csak megfigyeltem és leírtam. Nincs valami merész fantáziám, nem tudok regényes helyzeteket teremteni, bonyodalmasat színi, érdekes meséket kigondolni; és miután ismerem e hiányomat, nem költök, csak akkor veszek tollat a kezembe, mikor az élet olyan kis tragediát vagy komédiát játszik el szemem előtt, a mely megragadja képzelőtehetségemet vagy meghatja szívemet. E 15 elbeszélés annyira az életből vett, hogy megtörtént esemény valamennyi. Rá tudnek mutatni minden egyes szereplőre, idegenre vagy ismerősre, a kit az élet egy kis rövid regénynek hőisévé avatott, és vagy diadalra segítette küzdelmeiben vagy elbukatta. — Az öreg barátné meséja (Egy távirat) éppen úgy megtörtént egészben mint a „Szegény ördög”, a kire immár csendes, elhagyott sírhant borul a temető egy szögletében. Lesznek talán, a kik ismerősre akadnak e történetek egyik-másik szereplőiben, mert hisz' az élet szülte nevelte valamennyit, és az emberek, — bármennyire különböznek is egymástól, — mégis nagyon egyformák. A finom papírra nyomott, Polgár Bertalan győri nyomdája által izlésen kiállított kötet ára csak 1 frt. Megjelenik december közepén, tehát az előfizetők november végéig szerzőneve alatt Kapuzár (Sopron-megye) címzendők. Azon kedves meltatás, melylyel eddigi munkáim a magyar olvasóközönség által fogadtattak, felbátorít azon reményre, hogy e válalatom nem lesz sikertelen. Hevesiné Sikor Margit.

Közgazdaság.

A ragasztókról.

Irta: Wessely János.

(Vége.)

Az olajos ragasztók fő alkotó része szikkadó olaj, legjobb az olajfirnisz. E ragasztók leginkább a víznek állnak ellent. A lenolajfirnisz, ugyszintén a zsíros kopállakk ugyan már magában véve is alkalmazható ragasztóul üveghez, porcellánhoz, de csak hekek mulván keményszik meg. Az üveges ragasztó, mely az ablaktáblát fakeretéhez erősíti, krétából s lenolajfirniszből készül, melyeket jól meggyurnak. Ha főveilen lenolajat használnak hozzá, nagyon lassan keményszik, de évek mulván oly szilárdá lesz, hogy csak bajosan lehet az ablaktáblától elválasztani.

A gyantás ragasztók szintén vízállóak s az olajos ragasztóknál különbek annyiban, hogy azonnal megkeménysziknek, de másrészt az a hibájuk, hogy nagyobb hőmérsékletet nem viselnek el, meglágyulnak vagy a levegőnek s napnak kitéve, a legkisebb dörzölésre porként lehullanak. Az üveg s porcellán tárgyak ragasztására csupán gyanták használatnak, nevezetesen sandorakka s mastix, a melyek színtelenségük s könnyű ömledésük folytán erre igen alkalmasak. E gyanták finom porát ecsettel ráhintik a ragasztandó lapokra s ezeket a gyanták megömléséig melegítik a szentüzön, mire a lapokat gyorsan kell egymásra nyomni. Gyorsan ragadó ragasztó ez: 1 rész megolvastott borostyánkővet 1-5 rész szénsulfidban kell feloldani. Ez oldatból a ragasztandó tárgyak széleire csak keveset kell kenni egy ecsettel s azokat egymáshoz szorítani, a ragasztó a kézben azonnal megszárad.

A vasas ragasztók közül, melyek vas ragasztására vagyis inkább a hézagok kitöltésére szolgálnak, egyike a jobbaknak a rozsdalagasztó. Ez áll: 2 rész salmaikból, 1 rész konvirághól s 60 rész finom vasporból, használatkor vízzel készítik meg, a melynek hatod része eczet, vagy melybe kis mennyiségű hígított kénsvan keverve. E ragasztót a vigyorokba (házagokba) kenik be, miután a vas összekötendő lapjai kissé megreszeltettek. Néhány nap mulva e ragasztó teljesen megszárad s nagyon oda tapad a vashoz, a melylyel tulajdonkép összeroszdásodik. Kitért vaskályhadarabok ragasztására ez nagyon kitűnő.

Felelős szerkesztő: *Wittinger Antal.*

Kiadó-laptulajdonos: *Feigl Gyula.*

Nyilt-tér.

Hamisított fekete selyem. Egészünk el a selyemből egy kis mintadarabkát, a melyből venni szándékozunk, s azonnal kiderül a legkisebb mérvű hamisítás is, mert ugyanis: a valódi tisztán festett selyem rögtön összefodródik s gyorsan előbban s világosbarna hamvat hagy hátra. — A hamisított selyem (könnyen fényesedik és török) csak lassudan ég, s jelesül „a hamis szálak” tovább izzanak (zsufolt anyaggal lévén nehezeve) és sötétebbarna hamut hagy hátra, mely a valódi selyemmel ellenkezőleg nem fodródik, hanem egészen összegörbül. Továbbá a valódi selyem szétmorzsolatva elporlódik, míg a hamisított nem. **Henneberg G.** (cs. és kir. udvari szállító) selyemgyári raktára **Zürichben**, valódi selyemkémének mintáit bárkinek is megküldi, s szállít a hához darab- és végzámra vám- és portómentesen. „Levelekre Svájcba 10 kros bálveg ragasztandó.”

Vasuti menetrend.

Klm.	Állomások.	sz. vegyes vonat			
		III. oszt. kocikkal	reggel	d. u. este.	
Középeurópai idő.					
—	Köszeg	ind.	5 ⁰⁵	11 ⁵⁵	5 ⁵⁰
6	Lukácsháza	(m. h.)	5 ¹⁹	12 ⁰⁸	6 ⁰⁴
12	Német-Gencs	(m. h.)	5 ³⁶	12 ²⁴	6 ²¹
18	Szombathely	érk.	5 ⁵¹	12 ³⁹	6 ³⁶
—	Szombathely	ind.	6 ⁴⁵	3 ¹⁵	7 ⁰⁵
7	Német-Gencs	(m. h.)	7 ⁰¹	3 ³¹	7 ²
13	Lukácsháza	(m. h.)	7 ¹⁸	3 ⁴⁸	7 ³⁸
18	Köszeg	érk.	7 ³¹	4 ⁰¹	7 ⁵¹

Csak kedd-, pénteken közlekedik egy negyedik vonat Köszegről 8 ó. 10 perc. Szombathelyről 11 ó. — perczkor.

Piaczi-árak.

Buza	100 kilo.	10 frt. 60	10 frt. 80	kr. 60
Rozs	"	10 " 25	10 " 50	"
Árpa	"	6 " 50	7 " 50	"
Kukoricza	"	6 " 40	7 " —	"
Zab idei	"	6 " 20	6 " 40	"

Buzaliszt I.	100 kilo	15 40	100 kilo burgonya	1 85
" II.	"	15 10	Marhahus . 1 kilo	— 60
Rozs I.	"	13 60	Marha zsír	1 10
" II.	"	12 —	Disznóhus . "	— 52
Buzakorpa	"	5 —	" zsír . "	— 68
Rozs	"	5 —	Borjúhus . "	— 60
Köleskása	"	14 —	Birkahus . "	— 36
Dara	"	17 —	1 méteröl búkkfa	13 50
Árpa dara	"	8 —	" dorong	10 —
Széna	"	2 52	" tölgyfa	9 40
Szalma	"	1 90	" dorong	7 60

HÍRDETESEK.

Bor-kivonat,

kitűnő szer ártalmatlan bor előállításához — a valódi bortól meg nem különböztethető — ajánlom a fenti kipróbált külörlegességet.

2 kgr. ára (100 liter bort ad) 5 frt 50 kr. Recept mellékelve — ingyen. Jó eredményért vagy a gyártmány ártalmatlanságáért felelőseg.

Szesz-megtakarítást

az égett boroknál az én felülmulhatatlan erős essenciám által elérhető; ez az italoknak egy kellemes csipős íz kölcsönöz, és csakis nálam kapható. Egy kigr. ára 3 frt 50 kr. (600—1000 litert ad) használati utasítás mellékelve

A fenti különlegességeken kívül ajánlok különféle „essenciát” rum, cognac, finom liquer stb. gyárak számára, felülmulhatatlan minőségben. Receptek ingyen mellékelve. **Árjegyzék bérmentve.**

Pollák Károly Fülöp.

essenc-különlegességek gyára, Prága.

Sollid képviselők kerestetnek.

Rendkívül fontos találmány gyengesség ellen!

Férfiaknak!

A cs. és kir. szab. Potentator old gyógyulhatnak férfiak rögtön, tartósan és utóbajok nélkül, még oly esetekben is, hol semmi sem használt; még több évi gyengült vagy elvesztett erő is helyreállíthatik (külösoleg észrevehetően, garantizott ártalmatlan, igazolom nélküli, kellemes gyógymód). Hires tanitrok elismerő nyilatkozatai, legmolegobb orvosi ajánlások és az anaposan kigyógyultak ezernyi halálatát érdek nélkül tanácsolják a cs. és kir. szab. Potentator alkalmazását. Maradandó eredmény. A küldés és csomagolás diskrézióval. Tartalom és származás felismerhetetlen. **Dr. Altmann Károly**, Wien, VII., Mariahofstrasse 70. sz. Felvilágosító röpiratok kívántra ingyen és bérmentve küldetnek.

Szén-eladás.

100 kg. wisei fénydarabszén 1.40 frt.
100 kg. bibensteini barna darabszén 1.30 frt.

Mind a kétfélét, legjobb minőségben bérmentve házhoz szállítva, kapható

Kirchknopf M.-nál

Közegen.

Horgony-Pain-Expeller.

Ezen fog jónak bizonyult bedörzölést csúsz, köszvény, tagszaggatás stb. ellen legjobban ajánlhatjuk a t. ez. közönség figyelmébe. Egy üveg ára 40 és 70 kr. és a leglőbb gyógyszerárban kapható.

Csak Horgonnyal valódi!

Körrejtély. Erdekes, nélkülözhetlen játék a fozszutéli estekre. A körrejtély csak akkor valódi, ha a gyári jelvényvel, a Horgonnyal el van látva.

Ezer meg ezer szülő dicsőrolg elismerte a híres

Horgony-Köcsütőszekrények

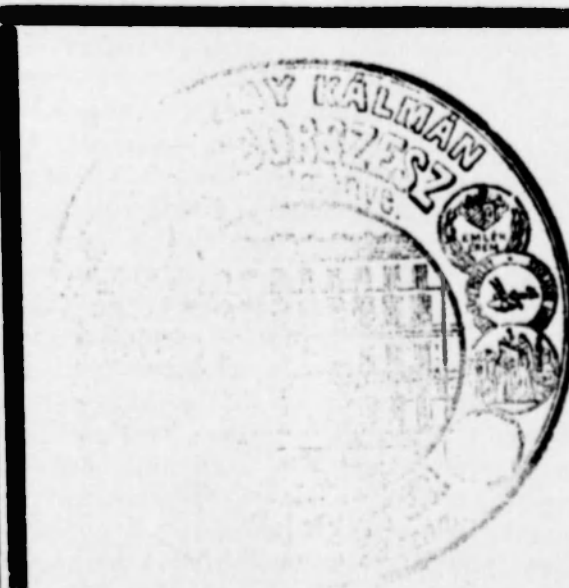
nagy nevelési értékét; jobb játék nem létezik gyermekek és felnőttek számára! Részletesbbet ezekről valamint a „Körrejtélyről” képes árjegyzékünkben találni, melyet minden szülőnek meg kellene rendelni, hogy kellő időben gyermekeik számára igazán alkalmas karacsónyi ajándékot kiválásztanak és megrendelhetnek. Az árjegyzékek ingyen és bérmentesen küldetnek szét. — Minden köcsütőszekrény a „Horgony” jelvény nélkül közönséges és kiegészítőre nem alkalmas utánzások, emélfogva mindig

Richter-fele Horgony Köcsütőszekrény

kérendő és csak ilyen fogadandó el. — Minden finom játék-szerkereskedésben 35 krtól 5 frtig és feljebb kaphatók.

Richter F. Ad. és társa. első oszt. magy. csász. és kir. szabod. köcsütőszekrénygyár.

Bécs, I. Nibelungengasse 4. Olten, Rotterdam, London. E. C., New-York 310 Broadway.

Az általános ismert, jó hírnévnek örvendő s több oldalilag kiténtetett sósorszesz készítményem — kelendőségénél fogva — sok utánzásnak lévén az utóbbi időben kitéve, elhatároztam, hogy azokon ezimjegyeimet módosítom s arra kék nyomtatban saját házam külbő alakját veszem föl, bejegyeztetvén azt egyszersmind védjegyként a budapesti iparkamaránál.

SÓSBORSZESZ

gyors enyhítést eszközöl: csúszos, szaggatás, fagyás, fog- és fejfájalmak, szemgyengeség, bémulások, zsugorok stb. ellen; de különösen a bedörzölés kenő-gyógygyógymódnál (massage) igen jó hatásnak bizonyult. Fogytiszító szerül is igen alkalmas a mennyiben a fogak fényét előegíti, a foghúst erősbívi és a száj tisztá, szagtalan ízt nyer a szesz elparoligása után, valamint ajánlatos e szer tejmosásra is, a hajidegek erősítésére, a fejkorpaköszödes megakadályozására és annak megszüntetésére.

Ára egy nagyobb üveggel 90 kr., egy kisebb üveggel 45 kr.

Brazay Kálmán,

Budapesten, VI. kerület, muzeum-körut 23. szám.

Kapható Közegen: Scheller Ernő, Fuchs Ferencz, Unger József, Händel Vilmos, János Gyula, Pollák Sándor és Wenzl Ed. keres edőknél.